

Politiewetenschap en -praktijk anno 2014. Impressie van een betrokken buitenstaander

Prof. dr. Leo

Huberts is hoogleraar Bestuurskunde Vrije Universiteit Amsterdam (van 1997-2004 bijzonder hoogleraar Politiestudies en veiligheidsvraagstukken).

Met tegenwoordig enige afstand tot het onderwerp vergelijkt Leo Huberts de staat van de huidige sociale politiewetenschap met die van circa tien jaar geleden. Er is naar zijn oordeel een duidelijke verschuiving te zien van met name politie naar veiligheid. Vraagt het onderzoek naar de politieorganisatie en -functie zelf niet om herbezinning?

Het verzoek mee te werken aan dit bijzondere themanummer bracht wat twijfel met zich mee. Tot 2005 was ik bijzonder hoogleraar politiestudies en veiligheidsvraagstukken (namens de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie). Toen schreef ik veelal samen met anderen het een en ander over met name politiestudies en -wetenschap, over het politiebesteding en over politieke integriteit. Dat werd veel minder vanuit mijn nieuwe banen, als hoogleraar integriteit van bestuur en daarna bestuurskunde.

vinger op enkele zere plekken te leggen. Dus heb ik me aan deze korte bijdrage gezet, hopen op enige coulance van de lezer gegeven mijn huidige afstand en gebrek aan actuele kennis.

Thema's

Om te beginnen kijk ik kort terug op de stand van zaken die we schetsten in 2001, mede teruggrijpend op mijn afscheidsrede van 2005.² Daarna komen enkele thema's iets uitgebreider aan bod, met als centrale indruk dat de door Lex Cachet bepleite herbezinning (zie pagina 41 in dit Tijdschrift) krachtige ondersteuning verdient. Samengevat signaleert Cachet dat er ontegenzeggelijk de laatste decennia veel bereikt is op het terrein van de politiewetenschap in Nederland en het doordringen van wetenschappelijke kennis in politiebeleid en -praktijk. Anderzijds wijst hij op wezenlijke bedreigingen. De sociale politiewetenschap is er niet of nauwelijks in geslaagd institutioneel een eigen plaats te verwerven, met als gevolg minder promovendi en proefschriften plus het mogelijk wegvallen van de financiering door Politie en Wetenschap van het Nederlandse politieonderzoek. Daarnaast is er de centralisatie van de politie binnen de Nationale Politie en het ministerie van Veiligheid & Justitie, met weinig ruimte voor flankerend wetenschappelijk onderzoek of, algemener, met onderzoek minder op het netvlies.

Korte terugblik

Het beeld dat ik in 2001 samen met Ronald van Steden schetste was enerzijds kritisch, vanuit de onduidelijkheden over de precieze invulling van politiestudies (wetenschap en kunde), maar ook wel optimistisch gegeven de kansen die er lagen voor politieonderzoekers en de politiepraktijk (met uitwisseling via de Onderzoeksschool Maatschappelijke Veiligheid, het onderzoeksprogramma Politie en Wetenschap, de versterking van onderzoek op de Politieaca-

» *De scheiding tussen wetenschap en kunde oogt niet erg overtuigend*

Natuurlijk blijf je dan geïnteresseerd, maar duidelijk als buitenstaander en dan voelt het ongemakkelijk om jezelf weer eens aan het 'front' te melden met de vraag van Lex Cachet te reflecteren, op 'wat er – van een afstand gezien – gebeurd is op het terrein van de Nederlandse politiewetenschap, sinds wij in 2001 in het Tijdschrift een tussenbalans op maakten'¹ (zie hiernaast). Toch waag ik de poging, omdat het – teruglezend – om intrigerende vragen gaat, maar vooral toch ook vanuit mijn enorme waardering voor het veelzijdige werk van Lex Cachet over de politie. Zijn bijdrage in dit nummer getuigt daar ook weer van. Wetenschappelijke kennis en maatschappelijke betrokkenheid gaan daarin hand in hand, met genoeg distantie om de

ELSEVIER

jaargang 63

nummer 1/2

jan/feb 2001

het Tijdschrift voor de Politie

THEMA

Kennis over, voor
en van de politie

Met register 2000

demie én veel belangstelling vanuit de politiepraktijk). Daarbij telde ook de aanwezigheid van politiewetenschap op een aantal universiteiten met de directe verbinding met diverse disciplines en dus de win-winsituatie voor de wetenschap (algemene inzichten vanuit politieonderzoek) en de praktijk (voeding vanuit multidisciplinaire kennis). Politiewetenschap zagen we als de multidisciplinaire wetenschap die zich bezighoudt met het beschrijven, begrijpen, verklaren en verbeteren van de politie, met gerichtheid op kennis over en voor de politie. Dus inclusief de ambitie bij te dragen aan de verbetering van de politiekpraktijk. Die wetenschap zou zich moeten waarmaken via het combineren en integreren van kennis uit disciplines met betrekking tot aspecten en onderdelen van het politiefenomeen. Met daarin ook de toegevoegde waarde: een coherent geheel van kennis en theorieën ontwikkelen, rondom te selecteren politiethema's, ofwel *'bodies of knowledge'* met meer algemene zeggingskracht. Dat vergt dan wel wat, zo meldden we, inspanningen van lange adem, herhaling van onderzoek, secundaire analyse van verzameld materiaal, meer uitwisseling tussen onderzoekers en onderzoeksgroepen, nationaal en vooral internationaal.

Politiekunde kenmerkt zich door het accent op het vertalen, toepassen en verspreiden van kennis en ervaringen, ter verbetering van de kennis en vaardigheden van de politie (kennis voor en van de politie). Politiestudies zou dan wellicht bruikbaar zijn als de overkoepelende benaming van de activiteiten die plaatsvinden onder noemers als politiewetenschap en politiekunde.

Stand van zaken

Als gemeld ben ik inmiddels een betrokken buitenstaander, met beelden over de stand van zaken, maar ook wel enigszins onthand wat betreft de 'bewijsvoering'. Ik meld hieronder wat indrukken, mede op basis van enig 'googlen' naar wat er aan onderzoek gebeurt en hoe dat is ingebed (Politie en Wetenschap, Boom Lemma, Politieacademie en lectoraten, Google scholar over de politie) en verbind dat vervolgens met enige reflectie op de 'state of the art'. Enerzijds leidt dat tot het besef dat er nog steeds veel gebeurt aan onderzoek naar politie en veiligheid. Zo laat het overzicht van de publicaties in het kader van het programma Politie en Wetenschap bijvoorbeeld een indrukwekkend aantal zien³. Tientallen boeken in de reeksen Politiekunde en Politiewetenschap, met tal van thema's. Er gebeurt veel. Met wel als kanttekening dat de scheiding tussen wetenschap en kunde niet erg overtuigend oogt.

Veel onderzoek kent naar ik hoop de ambitie iets te betekenen voor zowel de wetenschap als de praktijk (kennis over en voor de politie). Verder valt me wel op dat er inmiddels erg veel boeiend onderzoek is naar vormen van criminaliteit, naar de relatie tussen de politie en de omgeving en naar de wijze waarop in de samenleving invulling gegeven wordt aan de 'politiefunctie'. Ik zie daarin een verbreding en 'sociologisering' terug.

Hetzelfde beeld komt voort uit de zonder meer indrukwekkende catalogus van uitgever Boom Lemma, met vele reeksen van boeken over veiligheid, criminaliteit, crisisbeheersing en politie⁴.

Daarnaast heb ik nog eens gekeken naar de derde druk van het *Handboek Politie* dat in 2014 verschijnt. Met daarin een verscheidenheid aan auteurs die ingaan op welbekende basisthema's. Over het politiestel (geschiedenis, inbedding in staat en veiligheidsbestel, nationale politie), over politiemangement en politieleiderschap (incl. de cultuur), bevoegdheden en taakuitoefening (incl. geweld, integriteit), taken en uitvoering (incl. openbare orde, basispolitiezorg, opsporing) en de omgeving (incl. veiligheidszorg, ook privaat, internationaal, media).

Van politie naar veiligheid

Wanneer ik die beperkte (!) informatie over recente publicaties afzet tegen mijn ervaringen en ambities tien jaar geleden, leidt dat tot enkele constatering en wellicht ook enig 'food for thought'.

In het onderzoek naar politie en veiligheid is een duidelijke verandering te zien. Het accent is simpel geformuleerd verschoven van politie naar veiligheid. Met binnen veiligheid talrijke subthema's, met aandacht voor sociale én fysieke veiligheid, met meer aandacht voor andere actoren als de politie voor veiligheid (privaat, sociaal) en met meer nadruk op de factoren en omstandigheden die zorgen voor veiligheid (objectief en subjectief). Die verandering in het (wetenschappelijk) onderzoek sluit aan bij de maatschappelijke discussie, met bijvoorbeeld als symbool dat de Stichting Maatschappij en Politie zich eerst omvormde tot de Stichting Maatschappij Veiligheid en Politie en sinds kort door het leven gaat als de Stichting Maatschappij en Veiligheid⁵.

Die ontwikkeling van SMP naar SMVP naar SMV komt ook terug in de wetenschappelijke betrokkenheden bij het thema, met uitdagende nieuwe agenda's, maar ook wel met de relevante vraag of het onderzoek naar de politie zelf daarmee niet in de verdrukking is gekomen. Ik vermoed van wel. Met uitdrukkelijk dan geen twijfel over de relevantie van veiligheid als onderzoeksthema, maar wel met de vraag of het onderzoek naar de politieorganisatie en -functie niet om herbezinning vraagt. Anno 2014 zie ik dat bij onze zuiderburen met bijvoorbeeld een Centrum voor Politiestudies en *Cahiers Politiestudies* meer terug dan in eigen land.⁶ Kortom: een meer uitdrukkelijke smoel en organisatie in onderzoek met betrekking tot de 'politie' zou mijns inziens wenselijk zijn. Daarbij denk ik overigens niet louter aan de 'publieke politie'. De vraag wie de 'politiefunctie' op zich neemt – publiek, sociaal en privaat – hoort bij de kernvragen.

» Willen de 'doeners' zich nog wel verbinden met de 'denkers'?

STICHTING MAATSCHAPPIJ EN VEILIGHEID

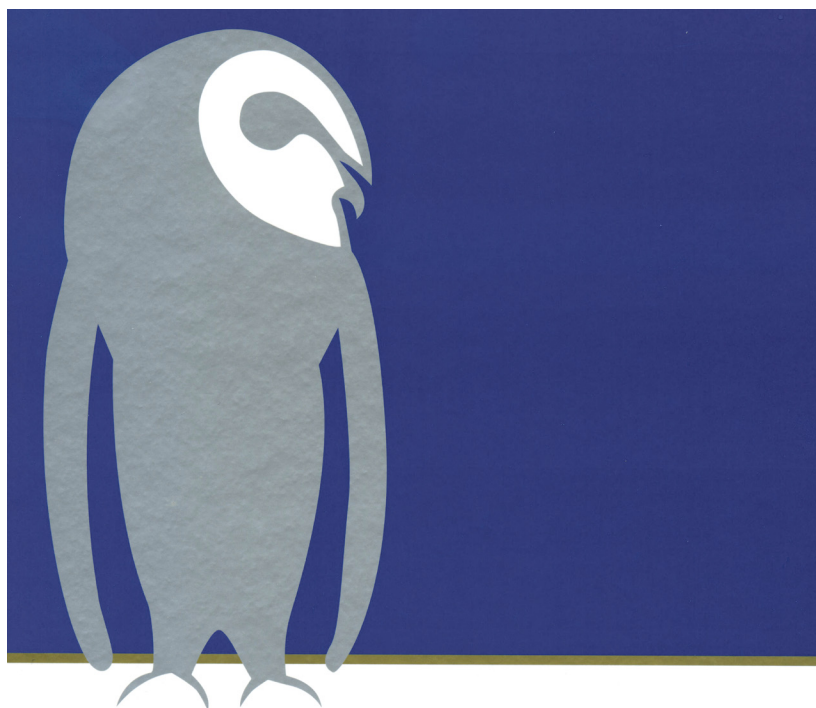
Minder aandacht

De mate waarin meer specifiek onderzoek naar de politie zelf kansen biedt, hangt natuurlijk ook samen met de 'wetenschappelijke' nieuwsgierigheid en kennisbehoefte van de politie zelf. Als onderzoekers hebben we daar logischerwijs direct mee te maken en de ontwikkelingen gedurende de laatste jaren stemmen nogal ambivalent, zo bespeur ik. We kennen inmiddels een nationale politie, maar die is vooral nog met zichzelf bezig geweest. De 'kennisbehoefte' c.q. het nadenken over de relatie met 'politie-studies' houdt niet over, afgezet ook tegen de inbreng vanuit onderzoek in eerdere fasen van reorganisatie en -oriëntatie. Ik zie rondom de totstandkoming van de nationale politie nogal wat toegepast onderzoek vanuit inspectie, ombudsman en rekenkamer, en een aantal WODC-projecten, maar over de hele linie straalt het niet uit dat de doeners zich doelbewust willen verbinden met de her en der aanwezige denkers en onderzoekers.

Bovendien lijkt dat ook decentraal te leiden tot minder aandacht voor kennis en onderzoek. Ik had in mijn VU-periode als politieonderzoeker vooral te maken met de politieregio Amsterdam-Amstelland en de korpschefs van toen, Jelle Kuiper en Bernard Welten, speelden een cruciale rol wat betreft het dichter bij elkaar brengen van wetenschap en praktijk. Dat leidde bijvoorbeeld tot een mooi samenwerkingsproject tussen het korps, de gemeente Amsterdam en de VU aangaande 'veiligheid en burgerschap' onder leiding van Hans Boutellier. Die wederzijdse interesse en uitdaging heeft veel opgeleverd, ik hoop op het voortzetten van dat type van uitwisseling, maar ik kan niet goed overzien of dat past in de tegenwoordige agenda's. Ik kan ook niet goed beoordelen of eenzelfde ontwikkeling speelt binnen de betrokkenheid van onderwijs en onderzoek binnen de Politieacademie. Daarin spelen logischerwijs de dilemma's en spanningen die op alle hbo's of 'universities of the applied sciences' zijn terug te zien. De behoefte aan de verbinding van onderwijs met (wetenschappelijk) onderzoek is er alom, maar de vraag of het fenomeen van de lectoraten daarvoor het beste middel is, blijft rondzingen.

Budget

Bedreigend vanuit die context is zeker ook, zo begrijp ik uit de bijdrage van Cachet, dat er de nodige twijfel bestaat over de middelen die tot nu toe beschikbaar waren voor onderzoek binnen het programma Politie en Wetenschap. Het schrappen van budget lijkt me een buitengewoon domme en improductieve maatregel, ook al is het logisch dat de vraag op tafel ligt hoe je 'P&W' inbedt en organiseert. Het palet aan kennisleveranciers en -instituten is buitengewoon gefragmenteerd, de infrastructuur binnen hbo's/academies en universiteiten roept vragen op, maar toch... Het zou in het beleid (V&J, nationale en andere politie) moeten leiden

P O L I T I E W E T E N S C H A P

P O L I T I E K U N D E

P & W OVERZICHTSSTUDIES

tot het nadenken over een betere organisatie en inbedding zonder te vervallen in het kortetermijnbelang te bezuinigen op het geld voor reflectie en onderzoek. Dat verwijst natuurlijk ook wel naar de vraag of die intentie feitelijk aanwezig is in politiek en bestuur.

Eigen boezem

Tegelijk leidt het voor de ‘onderzoeks’gemeenschap ook wel tot serieus nadenken. We hebben allemaal onze eigen belangen en interesses, Politieacademie, P&W, hbo’s en universiteiten. Maar wat is dan een adequate infrastructuur om de wisselwerking tussen politieonderzoek en -praktijk te dienen? Die vraag is ook van toepassing op ‘onze eigen’ agenda, op basis van het kritisch evalueren van de stand van zaken. Hiervóór suggereerde ik dat het politieonderzoek het eigen gezicht wat is verloren binnen het bredere ‘veiligheidsthema’. Wat dan te doen in het kader van de centrale thema’s in de politiepraktijk?

Ook voor de onderzoeks- en onderwijspraktijk aan de universiteiten ligt die vraag mijns inziens op tafel. Veiligheid en politie zijn voor onderzoek én onderwijs inmiddels relevante thema’s, maar de liefde moet van twee kanten komen. Dat vereist ook waardering, steun en inbedding vanuit universiteit en wetenschap. Daar valt nog een wereld te winnen. Voor politieonderzoekers geldt tegelijk de noodzaak van de verbinding met de thema’s die wetenschappelijk binnen tal van disciplines op de agenda staan. Politieonderzoek kan en moet bijdragen aan (disciplinaire) wetenschappelijke kennisontwikkeling, ook in promotieonderzoek, om onze passie te realiseren: het verbinden van de politie als boeiend object en via dat onderzoek de beantwoording van intrigerende bredere (disciplinaire) vragen. Ook op dat punt lijkt er in eigen kring ‘werk aan de winkel’. Simpel vertaald: ik zie in de prominente auteurs, ook in het Handboek 2014, vele gewaardeerde collega’s terug (ook mezelf...), maar slagen we er in om als ‘dinosaurussen’ in

ons vakgebied voldoende nieuwe talenten te involveren om een bijdrage te leveren? Voorwaarde daarvoor is dat we disciplinaire/wetenschappelijke onderzoeksgroepen en onderzoekers weten te verbinden met onderzoek in de politiepraktijk.

Conclusie

Al met al vat ik concluderend, met wat buitenstaanderstwijfel, samen dat de stand van zaken nu zou moeten leiden tot herbezinning in de politiek-bestuurlijke als ook de onderzoekspraktijk. Met als mogelijke handvatten:

- koester gezamenlijk vanuit de politiepraktijk en het politieonderzoek de uitwisseling tussen doeners en denkers;
- handhaaf dus ook de inzet (en budgetten) voor reflectie en onderzoek, met terecht enige herbezinning vanuit bestuur, politie en onderzoekers over de vormgeving daarvan;
- met ook kritische herbezinning vanuit het onderzoek over wat we de politiepraktijk bieden en kunnen bieden, nu de politiestudies veiligheidsstudies zijn geworden. Met de terechte vraag of ‘back to basics’ niet past in onderzoeksgroepen en -projecten, als ook in netwerken samen met de politiepraktijk.

Ik dank Ronald van Steden voor zijn suggesties.

Noten

- 1) Zie Leo Huberts, Lex Cachet & Max Rozenboom (gastredactie), 2001. Thema ‘Kenniss over, voor en van de politie’. *het Tijdschrift voor de Politie* 63 (1/2). Met daarin Leo Huberts & Ronald van Steden (2001). Naar meer kennis over, voor en van de politie. *het Tijdschrift voor de Politie* 63 (1/2): 4-8, en Leo Huberts (2001). Wisselwerking politiewetenschap en bestuurskunde. *het Tijdschrift voor de Politie* 63 (1/2): 21-23.
- 2) Zie voor de afscheidsrede ‘Nog één keer. Over blinde vlekken in de politiepraktijk en de politiewetenschap’: http://www.fsw.vu.nl/nl/Images/Huberts%20nog%20een%20keer_tcm30-219884.pdf. Daarin kom ik terug op mijn oratie aan het begin (1998) met als titel *Blinde vlekken in de politiepraktijk en de politiewetenschap* (Arnhem: Gouda Quint) beschikbaar via <http://www.fsw.vu.nl/nl/Images/ORATIE%20>
- 1998%20Huberts_tcm30-218217.pdf
- 3) Zie <http://www.politieenwetenschap.nl/publicaties/>
- 4) Zie <http://www.boomlemma.nl/criminologie-veiligheid/reeksen/boomstudieboeken-criminologie-veiligheid>
- 5) Zie <http://www.maatschappijveiligheid.nl/over-ons/>
- 6) Zie voor het centrum <http://www.politiestudies.be/> en voor de cahiers <http://www.politiestudies.be/index.cfm?Id=33>